

Notat

1 Baggrund og problemstilling

Slagelse Kommune (herefter "**Kommunen**") har anmodet Accura om at foretage en vurdering af Stignæs Vandindvinding I/S' (herefter "**SVIS**") eventuelle krav på en fornyet indvindings-tilladelse efter vandforsyningslovens¹ ("**VFL**") § 22, stk. 2, idet SVIS' nugældende indvindings-tilladelse af 9. december 1993 ("**Vandindvindingstilladelsen**") står til at udløbe den 12. august 2026.

Dette notat er udarbejdet med henblik på at besvare følgende overordnede spørgsmål:

1. Den retlige status for indvinding pr. 13. august 2026
2. Er Kommunen forpligtet til at forny Vandindvindingstilladelsen inden udgangen af 12. august 2026, jf. VFL § 22, stk. 2?
3. Kan Kommunen blive erstatningsansvarlig overfor SVIS, hvis der ikke meddeles en ny indvindings-tilladelse til ikke-drikkevandsformål på baggrund af en fyldestgørende ansøgning?
4. Hvilke muligheder har Kommunen for at agere i forhold til SVIS' muligt fortsatte vandindvinding efter den 12. august 2026?

2 De faktiske omstændigheder

Den 9. december 1993 udstedte Vestsjællands Amtskommune Vandindvindingstilladelsen til SVIS med en gyldighed på 30 år. Tilladelsen gav de tre daværende interessenter Sjællandske Kraftværker I/S, Kuwait Petroleum A/S og Stignæs Industrimiljø A/S adgang til at indvinde forskellige mængder råvand fordelt på 3 trin.

Vandindvindingstilladelsen blev efterfølgende indbragt til Miljøstyrelsen af Danmarks Naturfredningsforening og Danmarks Sportsfiskerforbund. Miljøstyrelsen stadfæstede Vandindvindingstilladelsen for så vidt angår det første trin, men ophævede tilladelsens trin 2 og 3, idet styrelsen fandt, at der ikke forelå tilstrækkelig dokumentation for konsekvenserne af den yderligere indvinding. Miljøstyrelsen fastsatte samtidig et yderligere nyt vilkår for vandindvindingen.

(Dengang) Skælskør Kommune påklagede først Miljøstyrelsens afgørelse til Miljøklagenævnet, og kommunens klage blev fulgt op af klager fra hhv. Danmarks Sportsfiskerforbund og SVIS.

¹ LBKG nr. 1149 af 28. oktober 2024 om vandforsyning mv. med senere ændringer

Den 12. august 1996 stadfæstede Miljøklagenævnet Miljøstyrelsens afgørelse af 24. juni 1994. Vandudledningstilladelsen trådte dermed i kraft den 12. august 1996, og da tilladelsen gælder 30 år frem, udløber den 12. august 2026.

Den 26. april 2021 besluttede Kommunens byråd, at der i tilknytning til vedtagelsen af indsatsplanen for grundvandsbeskyttelse i Slagelse-drikkevandsområdet, skulle udarbejdes en vandindvindingsstrategiplan. Planen "Slagelse Kommunes strategi for fremtidens vandindvinding" blev i den forbindelse godkendt på byrådsmødet den 28. oktober 2024 (herefter "**Vandindvindingsstrategien**").

Det er oplyst, at SVIS (eller en anden aktør) pr. dags dato ikke har indgivet en ansøgning om en fornyet vandindvindingstilladelse med henblik på at sikre et retligt grundlag for indvinding fra den 13. august 2026. En ansøgning om vandindvinding er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 2 og skal derfor screenes for miljøvurderingspligt. Såfremt screeningen fører til krav om miljøkonsekvensvurdering, vil det forventeligt tage ca. 1-2 år at gennemføre vurderingen. Ifølge Kommunens oplysninger er processen med screening/miljøkonsekvensvurdering endnu ikke igangsat. Kommunen vurderer derfor overordnet, at der ikke vil kunne foreligge en fyldestgørende ansøgning om vandindvindingstilladelse eller en endelig tilladelse herom inden den 13. august 2026.

Kommunen er blevet gjort opmærksom på, at SVIS har igangsat et projekt, hvorefter det er hensigten, at SVIS overdrager sine aktiver og aktiviteter til forsyningsselskabet SK Vand A/S og derefter overgår fra egen vandforsyning til kommunale vandforsyning. Formålet med processen er, at SK Vand A/S overtager ejerskab og drift af SVIS' indvindingsanlæg, herunder borer, ledningsnet og tilhørende installationer. Det er en projektforsættning, at Kommunen fornyer Vandindvindingstilladelsen.

Kommunen har modtaget kopi af udkast til aftalegrundlag om ovenstående og er blevet bedt om at underskrive en hensigtserklæring, hvori Kommunen anerkender, at SK Vand fremover skal varetage vandforsyningen i SVIS' nuværende forsyningsområde samt tilkendegiver, at Kommunen har til hensigt at udstede en ny indvindingstilladelse til SK Vand til brug for forsyningen af området. Som vi er orienteret, befinder processen sig fortsat i forhandlingssporet. Kommunen agter ikke at underskrive den ønskede hensigtserklæring.

3 Juridisk redegørelse og vurdering

3.1 Gældende ret

3.1.1 VFL

VFL § 1 fastlægger lovens formål og de overordnede hensyn, der skal styre forvaltningen af vandressourcerne. Bestemmelsen angiver, at loven skal sikre:

- at udnyttelsen og beskyttelsen af vandforekomster sker efter en samlet planlægning og vurdering af de hensyn, der er nævnt i VFL § 2,

- en samordning af den eksisterende vandforsyning med henblik på en hensigtsmæssig anvendelse af vandforekomsterne,
- en planmæssig udbygning og drift af en tilstrækkelig og kvalitetsmæssigt tilfredsstillende vandforsyning,
- at drikkevandet er sundt og rent med henblik på beskyttelse af menneskers sundhed mod skadelige virkninger af forurening,
- en forbedret adgang til drikkevand.

Det fremgår af VFL § 2, at myndighederne ved administrationen af loven skal lægge vægt på:

- vandforekomsternes omfang,
- befolkningens og erhvervslivets behov for en tilstrækkelig og kvalitetsmæssigt tilfredsstillende vandforsyning,
- miljøbeskyttelse og naturbeskyttelse, herunder bevarelse af omgivelsernes kvalitet,
- anvendelse af råstofforekomster.

Det fremgår af VFL § 22, stk. 1, at tilladelser til vandindvinding meddeles for et bestemt tidsrum, som højst kan være 30 år.

Det fremgår af VFL § 22, stk. 2, at når en vandindvindingstilladelse bortfalder som følge af en tidsbegrænsning, **skal** en ny tilladelse meddeles i det omfang, der fortsat er behov for vandindvinding, medmindre samfundsmæssige hensyn, jf. VFL §§ 1 og 2, er til hinder herfor (vores understregning).

Det fremgår af lovforarbejderne til VFL § 22, stk. 2, at "når en vandindvindingstilladelse bortfalder som følge af en tidsbegrænsning, sikrer bestemmelsen i stk. 2, at en ny tilladelse meddeles i det omfang, der fortsat er behov for vandindvinding, medmindre samfundsmæssige hensyn er til hinder herfor. Det bemærkes, at store vandforsyningsanlæg som regel vil være opført således, at de kan og bør bevares. Disse spørgsmål vil i øvrigt i et vist omfang kunne afklares ved den kommunale vandforsyningsplanlægning. Nægtelse af ny tilladelse til store almene anlæg kan tænkes, hvis anlæggets drift vel skal fortsætte, men hvor vandindvindingen på grund af udviklingen bør komme andre til gode. For større industrianlæg kan det tænkes, at der meddeles ny tilladelse med nedsat indvindingsmængde, hvis den tekniske udvikling har gjort en sådan nedsættelse mulig. Betydningen af tidsbegrænsningen er, at tilladelsen efter gyldighedsperiodens udløb kan indskrænkes eller bortfalde, uden at der bliver tale om erstatning. I øvrigt er det miljøministeriets opfattelse, at vandindvindingstilladelser - medmindre samfundsmæssige hensyn taler imod - som udgangspunkt bør meddeles for de tidsrum, der er fastsat i stk. 1."²

Kommunens generelle tilsynsforpligtelse fremgår af VFL, § 65, hvorefter "Kommunalbestyrelsen påser, at loven og de regler, der er fastsat med hjemme i loven, overholdes, jf. dog §§65 a og 65 b".

² LFF nr. 143 af 10. januar 1978, bemærkningerne til lovforslagets § 22

Videre fremgår det af bestemmelsens stk. 3, at (min understregning): "*Bliver kommunalbestyrelsen opmærksom på et ulovligt forhold, **skal** den foranledige det ulovlige forhold bragt til ophør, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning*".

3.2 Juridisk vurdering

3.2.1 Den retlige status for indvinding pr. 13. august 2026

Vandindvindingstilladelsen er gyldig til og med 12. august 2026. Udløbet af gyldighedsperioden betyder, at såfremt der ikke er meddelt en ny indvindingstilladelse til SVIS inden denne dato, foreligger der pr. 13. august 2026 ikke længere et retligt grundlag, hvorpå SVIS lovligt kan fortsætte sin indvinding af vand fra de eksisterende borer.

3.2.2 Er Kommunen forpligtet til at forny Vandindvindingstilladelsen inden udgangen af 12. august 2026, jf. VFL § 22, stk. 2?

3.2.2.1 I det tilfælde, at der ikke er indgivet en fyldestgørende ansøgning om indvindingstilladelse inden 12. august 2026

Det vurderes, at Kommunen ikke har hjemmel i VFL til at udstede en indvindingstilladelse til SVIS inden den 13. august 2026 uden en fyldestgørende ansøgning. Dette skyldes navnlig, at Kommunen i en sådan situation ikke vil kunne iagttage almindelige forvaltningsretlige principper, herunder officialprincippet. Forpligtelsen til at sikre, at de nødvendige tilladelser til en given aktivitet er gyldige – og dermed til at indgive en rettidig og tilstrækkeligt oplyst ansøgning ved udløbet af en eksisterende tilladelse – påhviler SVIS. Det er således ikke Kommunens opgave at bringe sagen i en tilstand, hvor der kan træffes afgørelse inden Vandindvindingstilladelsen udløber. Det er oplyst, at Kommunen gentagne gange har søgt at indlede dialog med SVIS om håndteringen af udløbet af Vandindvindingstilladelsen, uden at dette har resulteret i en fyldestgørende ansøgning. På denne baggrund vurderes det, at Kommunen ikke selv kan gøre yderligere for at fremme ansøgning om og eventuel udstede af en ny indvindingstilladelse (udøver hvad der ligger i vejledningspligten).

3.2.2.2 I det tilfælde, at der er indgivet en ufyldstgørende ansøgning inden 12. august 2026, som f.eks. afventer screening/miljøkonsekvensvurdering

Det vurderes, at VFL § 22 ikke indeholder hjemmel til, at Kommunen kan meddele en indvindingstilladelse betinget af, at en indgivet, men ufyldstgørende ansøgning om indvindingstilladelse efter VFL § 22 fortsat er under behandling ved Kommunen. En sådan model er ikke hjemlet i lovgivningen og vil, i det omfang det udestående element f.eks. vedrører screening eller miljøkonsekvensvurdering efter miljøvurderingsloven³ ("**MVL**"), være i strid med MVL. En betinget tilladelse, der forudsætter, at det mangelfulde oplysningsgrundlag senere bringes i orden, vil under alle omstændigheder hvile på et utilstrækkeligt beslutningsgrundlag, herunder uden endelig afklaring af potentielle miljøkonsekvenser, jf. ovenfor. På denne

³ LBKG nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurderinger med senere ændringer

baggrund vurderes det, at Kommunen ikke kan forny Vandindvindingstilladelsen ved brug af en betinget vandindvindingstilladelse.

3.2.2.3 Kommunens handlemuligheder på tidspunktet hvor der er indgivet en fyldestgørende ansøgning om indvindingstilladelse

Kommunen er bundet af VFL § 22, stk. 2. Bestemmelsen indebærer, at Kommunen skal meddele en indvindingstilladelse i det omfang, der fortsat er behov for en vandindvinding, medmindre samfundsmæssige hensyn – dem, der fremgår af lovens formålsbestemmelser – taler imod en tilladelse.

Af sagens oplysninger fremgår det, at grundvandet fra SVIS' borer har en meget høj kvalitet til drikkevandsformål. Det fremgår endvidere af Kommunens Vandindvindingstrategi, at *"Indvinding af større mængder drikkevandsegnet grundvand bør som udgangspunkt ske for at dække vandbehov, der kræver drikkevandskvalitet. Slagelse Kommune vil arbejde for, at virksomheders vandbehov kan dækkes på anden vis. Grundvand kan dog indvindes til vanding af afgrøder eller til andre nødvendige formål, hvis det er den miljømæssigt bedste løsning og ikke står i vejen for den almene vandforsyning"*.

Det centrale spørgsmål er derfor, om Kommunens strategiske overvejelser og hensyn kan udgøre de "samfundsmæssige hensyn" efter VFL § 22, stk. 2, jf. § 1-2, der kan begrunde et afslag (helt eller delvist) på en fyldestgørende ansøgning om en fornyet indvindingstilladelse fra SVIS, når ansøgningen dokumenterer, at alle relevante krav er opfyldt, og at en tilladelse kan meddeles på baggrund af kriterierne i den relevante lovgivning (VFL, MVL mv.).

Efter VFL § 2, stk. 1, skal kommunen på en og samme tid bl.a. varetage hensynet til vandforekomsternes omfang og befolkningens og erhvervslivets behov for en tilstrækkelig og kvalitetsmæssigt tilfredsstillende vandforsyning samt miljø- og naturhensyn.

Lovforarbejderne til vandforsyningsloven fra 1978 indeholder ikke en egentlig afvejning mellem hensynet til befolkningens vandforsyning og hensynet til erhvervslivets vandbehov, udover at befolkningens behov konsekvent nævnes først.

Vi vurderer, at en kommunes ønske om at prioritere drikkevand af høj kvalitet til sine borgere over virksomheders behov for procesvand fremstår både sagligt og vægtigt særligt i situationer, hvor de pågældende virksomheder kan opretholde deres drift med indvinding/tilførsel af vand af en lavere kvalitet. En sådan forståelse synes også understøttet af Miljøstyrelsens generelle forståelse af ressourceprioritering, hvorefter befolkningens forsyning med drikkevand som udgangspunkt har første prioritet.⁴

En afvejning på linje dermed vil derfor, efter omstændighederne, kunne understøtte Kommunens afslag på en ansøgning om ny indvindingstilladelse for vand til erhvervsmæssig anvendelse til SVIS' nuværende ejere, forudsat at der foreligger et realistisk alternativ til erhvervsvirk-

⁴ LFF nr. 143 af 10. januar 1978, bemærkningerne til lovforslaget, afsnittet "Miljøstyrelsens redegørelse for anvendelse og prioritering af vore vandressourcer"

somhedernes behov for indvinding/tilførsel af noget andet vand. Herefter vil et rent afslag på en ansøgning om fornyet vandindvindingstilladelse til SVIS, som i realiteten ville medføre, at indvindingen af vand skulle standses pr. 12. august 2026, efter al sandsynlighed være i strid med hensynet til erhvervslivets vandbehov, jf. VFL § 2 – særligt henset til, (i) at vandressourcen efter det oplyste ikke er sparsom og (ii) at der aktuelt ikke efter det oplyste findes andre alternativer, se nærmere straks nedenfor.

Det fremgår af de foreliggende oplysninger, at en alternativ løsning baseret på vandleverancer til erhvervsvirksomhederne af rensset spildevand som erstatning for grundvand ikke er umiddelbart forestående.

Det vurderes derfor, at Kommunen på tidspunktet, hvor der ligger en fyldestgørende ansøgning, som bl.a. dokumenterer, at indvindingen ikke vil medføre negative miljømæssige konsekvenser, formentlig vil være forpligtet til at meddele en tilladelse (evt. tidsbegrænset) til indvinding fra grundvandsboringerne til SVIS efter VFL § 22, stk. 1. Tidsfristen kan fastsættes således, at der gives en rimelig adgang for erhvervsvirksomhederne til at benytte det pågældende grundvand i deres produktion, indtil der kan etableres en ordning med vandleverancer med f.eks. rensset spildevand eller andet som erstatning for det oppumpede grundvand. Kommunen kan bede SVIS om at redegøre for et sådant projekt og tidsrammen herfor, således at Kommunen ad den vej får input til, hvilken rimelig tidsbegrænsning, der kan sættes i en ny indvindingstilladelse.

Hvis ansøgningen om vandindvinding imidlertid dokumenterer, at indvindingen kan resultere i en miljømæssig belastning eller andre negative miljøkonsekvenser, *eller* hvis Kommunen har vægtige og dokumenterbare grunde til at antage dette, vurderes det, at Kommunen vil kunne begrunde et afslag på en ellers fyldestgørende ansøgning med henvisning til hensynet til miljøbeskyttelse og naturbeskyttelse, herunder bevarelse af omgivelsernes kvalitet – naturligvis under iagttagelse af de forvaltningsretlige principper, høringsreglerne mv. Som nævnt ovenfor fremgår hensynet til miljøbeskyttelse og naturbeskyttelse, ved siden af hensynet til befolkningen og erhvervslivet, udtrykkeligt af VFL § 2, stk. 1.

3.2.3 Kan Kommunen blive erstatningsansvarlig overfor SVIS, hvis der ikke meddeles en ny indvindingstilladelse til ikke-drikkevandsformål på baggrund af en fyldestgørende ansøgning?

Det fremgår af lovforarbejderne til VFL § 22, stk. 1, at "*Betydningen af tidsbegrænsningen er, at tilladelsen efter gyldighedsperiodens udløb kan indskrænkes eller bortfalde, uden at der bliver tale om erstatning*". På denne baggrund kan der som udgangspunkt ikke rejses et erstatningskrav mod Kommunen med henvisning til VFL § 22, stk. 2.

Det bemærkes dog, at såfremt Kommunen meddeler afslag på en fyldestgørende ansøgning om indvindingstilladelse fra SVIS, så er det en forudsætning, at afslaget kan begrundes i de samfundsmæssige hensyn, som er oplistet i VFL § 1-2, jf. vurderingen ovenfor i afsnit 3.2.2.3. Konkret vurderer vi på det foreliggende grundlag, at et fuldstændigt afslag på en fyldestgørende ansøgning om indvindingstilladelse risikerer at være i strid med VFL §§ 1-2. Hvis Kommunen ikke kan godtgøre, at det af samfundsmæssige årsager er strengt nødvendigt at lade

vandindvindingen ophøre pr. august 2026, vil en afgørelse om afslag være ugyldig, hvilket igen kunne implicere et erstatningsansvar hos Kommunen overfor SVIS.

3.2.4 Hvilke muligheder har Kommunen for at agere i forhold til SVIS' muligt fortsatte vandindvinding efter 12. august 2026?

På baggrund af sagens oplysninger lægges det grund, at der fortsat vil være et behov for indvinding efter den 13. august 2026, og at der derfor er en risiko for, at indvindingen fortsættes uden retligt grundlag, hvis der ikke kan meddeles en ny tilladelse.

3.2.4.1 Kommunens lovbestemte reaktionspligt ved ulovlig vandindvinding

Det fremgår af VFL § 65, at Kommunen skal påse, at loven og de regler, der er fastsat med hjemme i loven, overholdes. Videre fremgår det, at hvis Kommunen bliver opmærksom på et ulovligt forhold, skal den foranledige det ulovlige forhold bragt til ophør, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.

Det lægges til grund, at SVIS er en almen vandforsyning. Hvis SVIS fortsætter med at indvinde vand efter den 12. august 2026 uden en gyldig indvindingstilladelse, er Kommunen forpligtet til at meddele påbud om at bringe det ulovlige forhold i orden efter VFL § 65, stk. 3. Heroverfor vil SVIS som en almen vandforsyning være forpligtet til at berigtige det ulovlige forhold, jf. § 66, stk. 1.

Hvis en almen vandforsyning ikke efterkommer et af kommunalbestyrelsen eller miljøministeren meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold, kan det ved dom pålægges vandforsyningen – inden for en fastsat frist og under tvang af løbende bøder – at bringe forholdet i orden, jf. VFL § 66, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til den beskrevne procesplan.

3.2.4.2 Kommunens undladelse af håndhævelse (myndighedspassivitet)

Indledningsvis vurderes det, at Kommunen ikke har hjemmel til at undlade at håndhæve et ulovligt forhold efter VFL (i dette tilfælde vandindvinding uden gyldig tilladelse) med henvisning til, at der på tidspunktet for den ulovlige indvinding foreligger en ansøgning om vandindvinding efter VFL § 22, som endnu er under behandling. Der lægges herved vægt på den klare ordlyd af VFL § 66 samt på det ovenfor anførte om den ufyldestgørende ansøgning om indvindingstilladelse, jf. afsnit 3.2.2.1–3.2.2.3.

Det bemærkes i den forbindelse, at princippet i VFL § 66 – hvorefter Kommunen har pligt til at søge ulovlige forhold berigtiget – er kendetegnende for hele miljøområdet, og en lignende bestemmelse findes f.eks. i miljøbeskyttelseslovens⁵ ("MBL") § 68. Det er et grundlæggende miljøretligt udgangspunkt, at myndighederne skal reagere og søge forhold bragt i overensstemmelse med lovgivningen, når der konstateres ulovlig drift eller ulovlige aktiviteter.

⁵ LBKG nr. 1742 af 22. december 2025 om miljøbeskyttelse med senere ændringer

Af sagens oplysninger forstår vi, at der pr. januar 2026 var 288 aktive almene vandforsyninger uden gyldig indvindingstilladelse. I tilfælde af, at SVIS fortsætter med at indvinde vandindvinding efter udløbet af Vandindvindingstilladelses udløb, vurderes SVIS' situation dermed ikke at være enestående. Dette ændrer imidlertid ikke på den grundlæggende retlige præmis, at ulovligheder hos andre aktører ikke kan tillægges betydning ved vurderingen af en konkret forsynings retsstilling. Det forhold, at et større antal almene vandforsyninger måtte indvinde uden gyldig tilladelse, kan således ikke hjemle eller legitimere en eventuel ulovlig vandindvinding.

Kommunen kan således ikke undlade at håndhæve / tillade en ulovlig indvinding med henvisning til, at andre forsyninger måtte agere tilsvarende i strid med gældende ret.

3.2.4.3 Retlige konsekvenser for Kommunen hvis Kommunen ikke opfylder sin håndhævelsespligt efter VFL § 66

Ankestyrelsen fører tilsyn med kommunerne. Hvis en kommune har tilsidesat lovgivningen, og Ankestyrelsen ønsker at rejse en sag, vil Ankestyrelsen typisk reagere med en vejledende udtalelse, hvori det konstateres, at lovgivningen er overtrådt. Udtalelsen vil som regel indeholde konkrete anbefalinger til kommunen på baggrund af Ankestyrelsens gennemgang af sagen med henvisning til de regler og betingelser, som kommunen har overtrådt.

Spørgsmålet om hvornår Ankestyrelsen vælger at rejse en sag, kan ikke besvares entydigt. Det fremgår af styrelsens hjemmeside, at en række forhold kan tale for, at tilsynet indleder en undersøgelse. Det drejer sig blandt andet om⁶:

- at der er tale om en fejlagtig eller ulovlig praksis i en kommune
- at der foreligger en bevidst ulovlig beslutning eller undladelse
- at der er tale om en ulovlighed af et vist omfang, herunder under hensyntagen til ulovlighedens økonomiske betydning, antallet af berørte borgere eller antallet af involverede kommuner
- at sagen har aktuel betydning og er genstand for interesse fra medier, borgere eller politikere
- at der er behov for at afklare retstilstanden på et bestemt område
- at sagen objektivt har økonomisk eller administrativ betydning for en gruppe af myndigheder eller borgere.

Ud over at afgive vejledende udtalelser om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser kan Ankestyrelsens tilsyn gøre brug af en række sanktionsmuligheder. Det bemærkes dog, at Ankestyrelsen sjældent anvender sanktioner i praksis. Sanktionerne kan omfatte:

- At sætte en kommunal eller regional beslutning ud af kraft, hvis den strider mod loven (annullation eller suspension). I særlige tilfælde kan dette ske allerede under sagens behandling i Ankestyrelsen.

⁶ Sådan behandler tilsynet en sag

- At pålægge tvangsbøder til medlemmer af kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, hvis de undlader at opfylde deres lovbundne pligter.
- At anlægge anerkendelsessøgsmål mod en kommunalbestyrelse eller et regionsråd, der har truffet en ulovlig beslutning eller undladt at handle, hvor der forelå en pligt hertil, hvilket indebærer, at sagen indbringes for domstolene.

I den foreliggende sag lægges det til grund, at Miljøstyrelsen allerede har udvist særlig bevågenhed på området ved at udsende et brev til Kommunen den 30. januar 2026 vedrørende Kommunens almene vandforsyningsanlæg med manglende tilladelser. Her vil SVIS' fortsatte indvinding uden tilladelse efter den 12. august 2026 fremstå som endnu en sag af den pågældende art. Som anført i afsnit 3.2.4.2 kan Kommunen ikke undlade at opfylde sin håndhævelsespligt overfor SVIS' fortsatte indvinding uden tilladelse med henvisning til andre almene vandforsyningers ulovlige indvinding. Kommunen må derfor reagere på en eventuel fortsat ulovlig indvinding, hvis den vil undgå risikoen for kritik fra Ankestyrelsen. I den forbindelse bør det også fremhæves, at der – ud over de retlige implikationer – består en risiko for ikke-retlige konsekvenser for Kommunen i tilfælde af undladelse af håndhævelse, herunder negativ offentlig omtale, kritisk mediedækning eller et generelt indtryk af, at Kommunen ikke udviser tilstrækkelig handlekraft i forhold til at sikre overholdelsen af gældende miljøretlige krav.

Kommunen kan i den forbindelse overveje at anmode Ankestyrelsen om en vejledende udtalelse i form af en forhåndsudtalelse. En sådan udtalelse kan indhentes, når en kommune overvejer at træffe en beslutning, men er i tvivl om, hvorvidt den er lovlig. I anmodningen kan Kommunen redegøre for:

1. at SVIS' vandindvindingstilladelse udløber den 12. august 2026,
2. at Kommunen ikke vurderer, at Kommunen kan udstede en ny vandindvindingstilladelse inden udløbet, som kan danne et gyldigt grundlag for den fortsatte indvinding,
3. at Kommunen er underlagt en håndhævelsesforpligtelse efter VFL § 65–66, som Kommunen ønsker at overholde, og
4. at der i Kommunen findes en række øvrige almene vandforsyninger, der indvinder uden gyldig tilladelse.

På den baggrund kan Kommunen anmode Ankestyrelsen om vejledning i, hvilke skridt der kan tages for at sikre, at Kommunen handler i overensstemmelse med lovgivningen og undgår et tilsynsmæssigt problem. En sådan forhåndsudtalelse vil naturligvis ikke fritage Kommunen for dens forpligtelser, men i det omfang at den giver Kommunen albuerum, vil den kunne fungere som en støtte for Kommunens retlige vurdering / en risikominimering i den periode, hvor det fremadrettet forløb for SVIS vandindvinding endnu ikke er fuldt bragt i orden.

4 Konklusion og anbefalinger

Det vurderes samlet, at SVIS ikke har et retskrav på at modtage en ny vandindvindingstilladelse, som kan gælde fra 13. august 2026 uden at have søgt herom og fremsendt en fyldestgørende ansøgning, der bl.a. opfylder de gældende miljøretlige krav og forpligtelser.

Uden en sådan ansøgning kan Kommunen hverken udstede en ny vandindvindingstilladelse eller udstede en betinget tilladelse. Kommunen vil ikke kunne pådrage sig et erstatningsansvar i den situation.

Når der foreligger en fyldestgørende ansøgning, som godtgør, at vandindvindingen er uden miljømæssige negative konsekvenser, vil Kommunen efter VFL § 22, stk. 2, som udgangspunkt være forpligtet til at meddele en ny tidsbegrænset tilladelse, medmindre vægtige samfundsmæssige hensyn taler imod. Her vil Kommunen konkret kunne lægge vægt på Vandindvindingsstrategien og alene tillade vandindvinding for en periode, som er nødvendig for, at SVIS kan sikre sig en alternativ løsning. Et uberettiget afslag kan efter omstændighederne medføre ugyldighed og erstatningsansvar.

Hvis SVIS efter den 12. august 2026 fortsætter indvinding uden gyldig tilladelse, er Kommunen forpligtet til at håndhæve forholdet efter VFL §§ 65–66, og myndighedspassivitet kan udløse tilsynsmæssige reaktioner fra Ankestyrelsen, medmindre Kommunen eventuelt har indhentet en forhåndsudtalelse, der giver vished for, at Ankestyrelsen ikke vil føre tilsyn om forholdet. En manglende håndtering kan desuden medføre andre uønskede – om end ikke-retlige – konsekvenser.

Nordhavn, den 4. marts 2026

Ellen Skodborggaard

Advokat, Director

Shaneela Khan

Advokat